

Oulun Numismaattisen kerhon tapahtumat 1960- luvulla vuoden 1971 loppuun, esitelmä 23.1.2012, ONK 50v

Ensimmäisessä esitelmässäni 9.1.2012 olen valottanut tapahtumia, jotka johtivat Oulun Numismaattisen kerhon perustamiseen 13.3.1962. Olen myös kuvaillut siinä tällöin tapahtunutta kerhon eri toimintojen käynnistymistä. 1960- luvulla kerhon toimintamuodot sitten vakiintuivat ja toiminta jatkuikin vuosikymmeniä samanmuotoisena.

Säännölliset kerhoillat

Heti syksyllä 1962 päätettiin, että kerhon kokouksia pidetään joka kuukauden toinen tiistai. Tämä päivä oli kalenterin suhteen mainio. Yksikään juhlapyhä ei pääse vaikuttamaan kokoontumispäivään. Kokoontumisia kertyi tavallisina vuosina kahdeksan. Vuonna 1962 alkanut kokousrytmi jatkui 2000- luvun alkuvuosiin muuttumattomana.

Lähes jokaisessa kerhoillassa oli huutokauppaa. Kerho peri huutokappakohteista 10 % provision, jolla katettiin kerhon kuluja. Mielenkiintoisena detaljina kannattanee mainita eräs tapahtuma, jonka vuoksi kerhokokouksen huutokauppa peruttiin. Televisiolähetykset alkoivat Oulussa 5. joulukuuta 1962. Lähetysten vuoksi joulukuun 11. päivän kerhoillassa oli sen verran vähän osallistujia, että tämänkaltaiseen ratkaisuun päädyttiin.

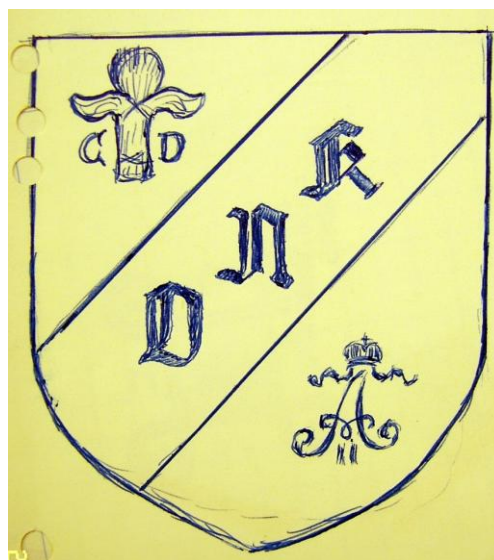
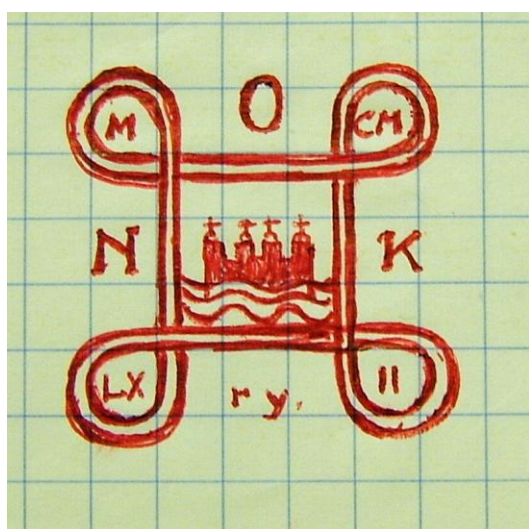
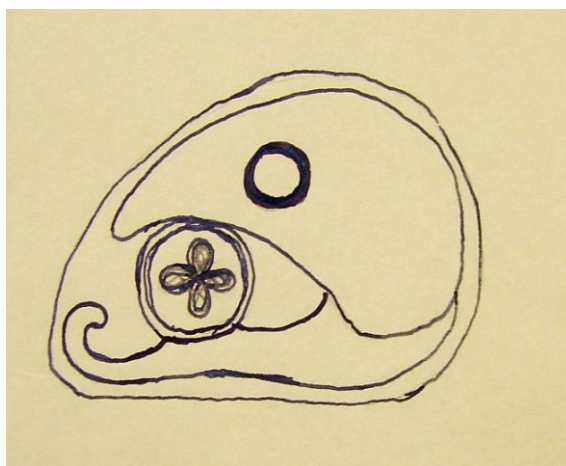
Kerhoiltojen muuta ohjelmaa oli omien kokoelmien ja löydettyjen varianttien esittely sekä erilaiset esitelmät. Niiden pitämisessä kunnostautui erityisesti eversti Rautavaara. Myös tohtori Varjoranta ja levikkipäällikkö Mäki- Hirvelä pitivät muutamia esitelmiä.

Kerhon jäsenmäärä oli vuonna 1962 12 ja vuonna 1971 56. Kerho liitettiin yhdistysrekisteriin 11.9.1962. Koska säännöt tarkistettiin virallisella taholla, niihin edellytettiin joitakin tarkennuksia. Ne lisättiin käsin kuulakärkikynällä perustamissopimukseen, ja ovat siinä edelleen nähtävillä.

Kerhon tunnusmerkkikilpailu

Vaasan ja Lapuan kerhojen vuoden 1963 vierailun innoittamana alkoi Oulun oman tunnusmerkin suunnittelu. Vierailun yhteydessä kyseiset kerhot lahjoittivat Oululle omat plakaattinsa, joista oululaiset saivat ideansa. Ne olen jo esitellyt ensimmäisessä esitelmässä.

Oulussa tehtiin luonnoksia tunnusmerkistä, mutta asia ei sittemmin kuitenkaan edennyt sen pidemmälle. Parhaana pidettiin A. Kamulan versiota, Hannunvaakunaa, jonka keskellä on Oulun linna.

Yllä erilaisia luonnoksia kerhon tunnusmerkiksi vuonna 1963

Kerho saa näyttelyvitriinit

Kerhossa nähtiin tarkoituksenmukaiseksi, että rahoja sekä kokoelmia esitellään niille tarkoitettussa vitriinissä suurelle yleisölle. Asetettiin vitriininäyttelytoimikunta. Siihen kuuluivat Kamula, Närhi ja Mäki-Hirvelä. Rautavaara oli mukana vitriinin valmistusvaiheessa, mutta jättäytyi syksyllä pois, kun näyttelyitä ryhdyttiin toteuttamaan. Rautavaara esitti mielipiteenään, että kerhon jäsenillä ei ole riittävän kattavia kokoelmia, jotta niistä voisi tehdä näyttelyn.

Vitriini valmistui syksyllä. Se oli malliltaan vastaava kuin Italian viimeisessä rahanäyttelyssä, tieto on lähtöisin Rautavaaralta. Taustalevy oli korkkia, johon on liimattu vihreä verkka. Toinenkin vitriini tilattiin ja otettiin käyttöön. Aikalaisten muistojen mukaan vitriinien heikkous oli niiden suunnaton paino.

Rahanäyttelyjä valmisteltiin paikallisiin pankkeihin, kuten Oulun Säästöpankkiin ja säästöpankki Sampoon. Ensimmäinen näyttely valmistui Oulun Säästöpankkiin marraskuuksi 1963. Rautavaara oli ollut muutamaa vuotta aiemmin ko. pankin johtaja. Kaikki pankit maksoivat kerholle rahallista korvausta näyttelyistä. Myöhemmin eräs rahanäyttely oli Kansallisosakepankissa (KOP) vuosina 1965 ja 1966. Siitä on säästynyt alla oleva lehti-ilmoitus.

Rahojen järjestys vitriinissä oli seuraavan kaltainen, ainakin suunnitelmissa, kuvaa ei ole säilynyt:

I. Vitriini

1. Käypä raha Suomessa ennen Oulun perustamista
2. Oulun perustaminen - Venäjän vallan aika vuoteen 1840

II. Vitriini

3. 1840- nykyaika
4. Rajakauppa
 - a) Venäjän kanssa
 - b) rajakauppa länsirajalla.

Rahakauppaa

Kerhossa harkittiin rahanostoilmoituksen laittamista lehteen. Johtaja, kirjakauppias, A. Rounaja esitti epäilynsä, että lehdessä esitetty rahanostoilmoitus poikisi niin paljon yhteydenottoja maaseudulta, että kaikkea rahaa ei voitaisi ottaa vastaan. Näin ollen kerhon ilmoitusta ei laadittu.

Kerhon kokouksissa käydään keskustelua vaasalaisesta huijarikauppiaasta Repetinistä. Pyydettiin varomaan kyseistä kauppiasta. Vuonna 1966 johtokunnan keskusteluissa oltiin myös huolissaan keinottelijoiden ostoilmoitusten vaikutuksesta rahojen saatavuuteen. Niiden pelättiin nostavan rahojen ostohintoja.

Rahojen säilytysratkaisuja

Aktiivinen keräilijä ja kerhon perustamisen liikkeellepannut henkilö, Vilho Mäki-Hirvelä esitelmöi kehittämästään menetelmästä valmistaa keräilyrahojen säilytyskansio stanssaamalla rahankokoisia reikiä alustaan. Samoin hän kertoi säilytyskoteloiden kansien liimausmenetelmästä. Pahviin tehty aukko päällystettiin muovikalvolla. Myöhemmin kerho osti Mäki-Hirvelän stanssit ja niitä vuokrattiin eteenpäin jäsenille. Kerholaiset valmistivat siis itse kolikoiden säilytyskansiot.

Koska jotkut kerholaiset olivat huolissaan stanssien terien kestävydestä osaamattomien käsissä, käsistään taitava johtaja Kastemaa lupasi itse käyttää rei'ittäjää. Vaikka Kastemaa s.1884 oli entinen Liitto-lehden toimitusjohtaja, hänellä oli käsityönopeuttajan koulutus ja pitkä opettajan työkokemus jo ajalta ennen Suomen itsenäistymistä.

Eversti Rautavaara puolestaan luotti paperipusseihin keräilyrahojen säilytyspaikkana. Rahapussit puolestaan olivat omissa lokeroissaan kaapissa. Katso oheista kuvaa.

Kaarlo Rautavaaran arvokkaat kolikot on pussitettu ja jokaisen pussin päällä lukee tiedot kyseisestä rahasta. Numismaa-

tikko voi kyllä olla ilman rahakokoelmaakin arvostettu numismaatikko. . . .

Rahaluettelot ja variantit

Suomalaisista rahaluetteloista oli pula. Ainoa varteenotettava luettelo oli O.K. Selinheimon Rahatieteen opas vuodelta 1948. Se oli jo vanhentunut teos ja ei enää vastannut keräilijöiden senhetkistä tarvetta. Rahaluetteloiden puute ja varianttien dokumentoimattomuus teki keräilystä haastavaa. Useissa kerhoilloissa tuotiin esille havaintoja uusista kolikkovarianteista. Niistä useimmat on nykyään listattu rahaluetteloissa. Muun muassa joulukuun kokouksessa 1962 sihteeri Närhi kertoi havaintonaan, että 200 mk kolikosta vuodelta 1958 on olemassa variantti, jossa rahamestarin kirjain on S (Soiniemi). Tämä oli siis ennestään tuntematon asia. Sihteeri Närhi esitti kysymyksen, että kaikista tunnetuista varianteista otetaan valokuva ja niistä tehdään rahaluettelo. Idea ei lähtenyt etenemään.

Myöhemmissä kerhoilloissa esiteltiin keinoja erottaa toisistaan Helsingin ja Leningradin painosten vuoden 1963 pennit. Pohdittiin syitä, miksi useiden vuosien hopeisissa 25- pennissä, muidenkin kuin vuoden 1875, puuttuu ä:n pisteet. Vuonna 1963 kirjattiin pöytäkirjaan insinööri Astolan havainto, että vuoden 1958 10 markkasesta on olemassa kaksi varianttia. Numero 10: n ykkösen paksuus vaihtelee. Todettiin edelleen, että numismaattisesta tiedosta on valtava pula, ja kerhossa mukana oleminen tuo uusinta tietoa keräilijöille.

Puheenjohtaja Kamula vastusti ulkomaisten rahaluetteloiden hankkimista kerholle, sillä todettiin, että ulkomaiden rahojen kerääjiä on vain 4-5 kpl jäsenistöstä. Joka tapauksessa kyseisiä ulkomaisten rahojen luetteloita hankittiin kerholle vuosien mittaan useita. Hankkijana toimi yleensä eversti Rautavaara. Kerhokokous hyväksyi hankinnat puheenjohtaja Kamulan vastustuksesta huolimatta.

Kerhoilloissa suunniteltiin useaan kertaan oman rahaluettelon tekemistä. Keskustelua käytiin kolikkorahaluettelosta, setelirahaluettelosta (fotokopio) tai Venäjän rahojen luettelosta. Rautavaara antoi viimeisimmälle tukensa ja lupasi materiaalia luetteloon. Vuonna 1967 kuitenkin luovuttiin omasta luettelosta ja voimainponnistukset keskitettiin Numismaatikkolehden luettelon valmistumisen tukemiseen. Se valmistui vasta 1969, jolloin Numismaatikkolehti julkaisi Suomen kotimaisten setelien ja metallirahojen vaihtohinnaston.

Ulkomaan valuuttaongelmaa

Kerholaiset olivat tehneet hankintoja ulkomailla kesän 1962 aikana. Rautavaara oli hankkinut yli 1000 kolikkoa. Antiikin rahojen hintataso oli hänen kertoman mukaan likimain sama Italiassa kuin Suomessa. Vain harvinaisuudet ovat halvempia. Ongelmana ulkomailta ostettaessa muidenkin jäsenten mielestä olivat tullimaksut yli 5000 markan ostoksista, samoin mahdolliset tuontilisenssien hankkimiset. Tuontilisensseistä oli epäselvyyttä, että tarvitaanko niitä. Ulkomaisiin huutokauppoihin osallistumista, esimerkiksi Tukholmassa, rajoitti valuutan säännöstely. Valuttaa ei voinut ostaa etukäteen ja maksun tuli huutokaupassa tapahtua välittömästi tilaisuuden jälkeen. Tämä oli johtanut agenttien käyttöön. Agenteille saattoi maksaa suoraan Suomeen. Myöhemmissä kerhopöytäkirjoissa ei enää puututtu valuuttaongelmaan. Olisiko syynä se, että valuuttasäännöstely lieveni vähitellen.

Rahanuudistus 1963

Rahanuudistus toteutui vuoden 1963 alussa. läkkäillä ja myös nuoremmilla oli vaikeuksia markan kanssa. Puhekielessä käytettiin ilmaisua vanha markka ja uusi markka kun haluttiin erottaa vuosien 1962 sekä 1963 markat toisistaan. Vuonna 1963 moni vanhan markan miljonääri köyhtyi.

Viereisessä kuvassa on meneillään viimeisten vanhan markan satasen setelien niputtaminen.

Vuonna 1965 lehdistössä todettiin, että iäkkäillä on vaikeuksia hopeamarkkojen kanssa niiden painon vuoksi. Myöhemmin vuonna 1966 kirjattiin, että markan rahoista enää joka viides oli seteli.

H.S. 20.4.66 Markan rahoista joka viides on enää seteli

— Paperimarkat ovat häviämässä. Vain joka viides markoista on enää seteli ja siis 80 prosenttia on metallirahoina, kertoi setelipainon johtaja Toivo Rissanen tiistaina. Setelimarkan painaminen on lopetettu, ja helmikuussa lähtivät viimeiset setelit Suomen Pankkiin.

— Vuonna 1963 tehdystä rahanmuutoksesta lähtien olemme tiettyillä sekä paperin- että painatustavan muutoksilla säästäneet viime vuoden aikana summittaisen arvion mukaan miljoonan markan suuruisen summan Suomen Pankilta, kertoi johtaja Rissanen.

— Setelin elinikä on vuoden alussa aina heikompi kuin vuoden lopussa. Tämä johtuu siitä, että joulukuun markkinoiden aikana kulunut setelistön määrä tulee vuoden alkupuolella polttoon.

Ensimmäisen vuosineljänneksen tilaston mukaan on 100 markan setelillä ikää 19 kuukautta, 50 markan seteli kestää 9 kk, 10 markan 7 kk, 5 markan 6 kk. Markan setelillä on kahden kuukauden kiertoikä.

Prosentteina on setelistön rakenne seuraava: 100 markan rahaa on liikkeessä koko setelistön määrästä 57,4 prosenttia, 50 markan rahoja 23,9 pros., kympejä 14,9 pros., 5 markan rahaa 3 pros. ja markan seteleitä vajaan kahdeksan kymmenesosa prosenttia.

Pennin rahoja eniten

— Rahapaja on toimittanut vuoden kolmen ensimmäisen kuukauden aikana Suomen Pankille yhteensä noin 19 miljoonaa erilais-

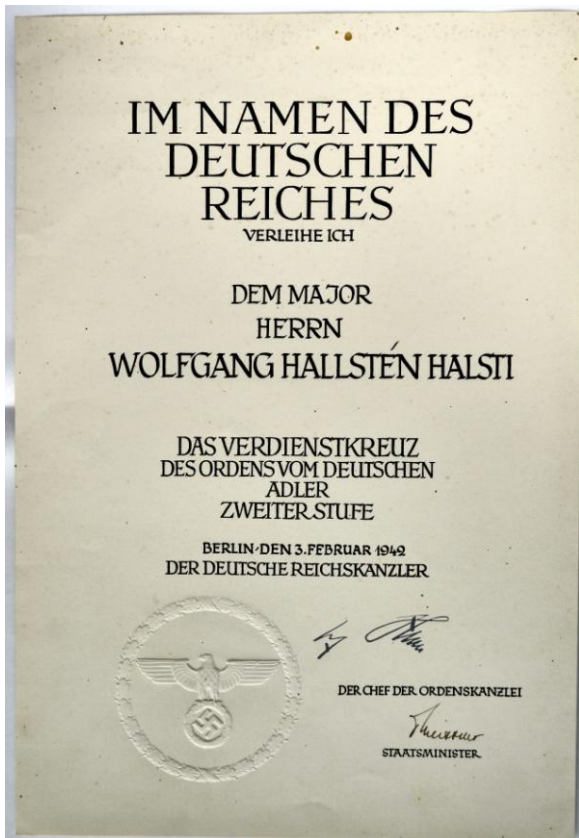
ta rahakappaletta, kertoi rahapajan johtaja Allan Soini. Markan rahoja on lyöty lähes neljä miljoonaa kappaletta.

— Pennin rahoja on tehty eniten eli 10,6 milj. kappaletta. Kymmenpennisen koko vuoden tarve puolestaan on jo kokonaan toimitettu Suomen Pankille. Määrä oli 3 milj. kpl. Myös 50-pennisen vuoden määrä alkaa olla valmis. Tarve on 1 milj. kpl ja siitä on toimitettu noin 900.000 kpl.

— Loppuvuoden aikana tehdään vain markan, 20 pennin, 5 pennin ja yhden pennin kolikoita. Teknisesti on rahapajalle parempi, että tehdään vain muutamaa rahaa samanaikaisesti. Mieluiten valmistaisimme vain yhtä rahatyyppeä kerrallaan, mutta kaikki koneet eivät sovi kaikille rahoille.

Aktiivinen Vilho Mäki- Hirvelä

Rahankeräämisen ja säilytysongelmien ratkomisen ohessa Mäki- Hirvelä esitteli kerhoillassa myös kunniamerkkikokoelmaansa ja kertoi sen hankinnasta sekä Suomesta että ulkomailta. Hän kartutti kokoelmaa sittemmin aktiivisesti 1990- luvun loppuun saakka. Hänen keräilyurastaan on julkaistu useita lehtiartikkeleja, sekä mm. Antti Matikkalan 1996 kokoama bibliografia, jossa luetteloidaan kaikki kirjallisuus sekä elokuvat joissa Mäki- Hirvelä mainitaan tai hänen asiantuntemustaan on käytetty.

Yllä oleva kunniamerkki myöntökirjoineen on Mäki- Hirvelän kokoelmasta. Ylensä keräilijöiden elämäntyöt hajoavat maailmalle heidän kuoltuaan. Mäki- Hirvelän kokoelma on säilynyt pääosin purkaantumattomana Tietomaan hoivissa, nykyään tosin varastoituna. Olen selostanut Mäki- Hirvelän keräilijäuraa, sekä kunniamerkkien taivalta Mäki- Hirvelältä Tietomaahan hieman tarkemmin erillisessä artikkelissa. Jotkut kunniamerkkikeräilijät, kuten Lassi Kaipainen ovat selostaneet aihetta huomattavasti tarkemmin. Toiveissa on myös, että Antti Matikkalan kokoama bibliografia julkaistaan kerhon www- sivuilla.

Ja marraskuussa 1962 Vilho Mäki- Hirvelä oli vieraillut Lapualla sikäläisen Numismaattisen yhdistyksen kokouksessa ja esitteli palattuaan Oulussa matkalla ideoimiaan yhteistyömahdollisuuksia. Mäki- Hirvelän innoittamana kerhokokous kutsui Lapuan, eli Etelä- Pohjanmaan kerhon, vierailulle Ouluun juhlistamaan ONK: n ensimmäistä toimintavuotta helmikuussa 1963. Oululaisten delegaatio kävi samoin tammikuussa 1963 Vaasassa, ja he esittivät vaasalaisille kutsun saapua Ouluun lapualaisten kera helmikuun 24. päivä. Tästä Mäki- Hirvelän käynnistämästä kokouksesta alkoi mielestäni tapahtumaketju, joka johti vuonna 1970 Suomen Numismaattikkoliiton perustamiseen.

Mäki- Hirvelän numismaattikkainnoston kesti 1960- luvun loppuun. Vuosikymmenen loppupuolella hän myi raha- ja puukkokokoelmansa sekä keskittyi yksinomaan kunniamerkkien keräilyyn.⁴

Alla on kuva Vilho Mäki- Hirvelästä kerhon leikekirjasta vuodelta 1965.

KALEVA 18.5.1965.

* Oulussa on maan laajin kunniamerkkikokoelma, jonka omistaa Vilho Mäki-Hirvelä, 43.

* Mustalla sametilla vasemmalla Suomen Leijonan Suurristi, oikealla Eestin Kotkan Ritarikunnan suurristi.

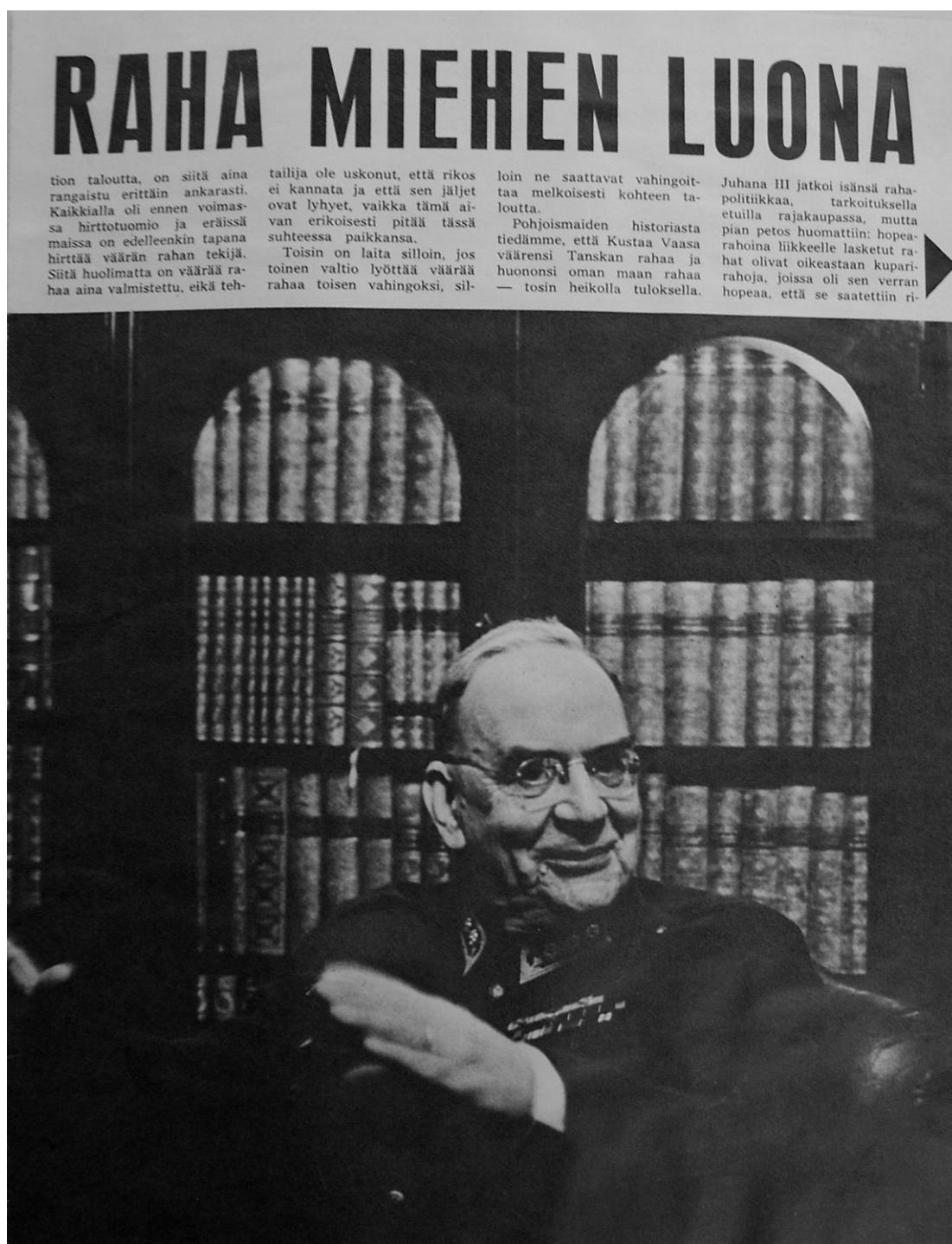
* Keskellä ylhäältä rintatähdet: Suomen Leijona, Eestin Kotka, sekä paavin myöntämä Pyhän Haudan Ritarikunnan rintatähti.

* Kaupunkikierros, sivulla 3.

Eversti evp. Kaarlo Rautavaara

Haastattelussani Vilho Karvonen kuvasi eversti Rautavaaraa kaikkien pomoksi. Rautavaaran numismaattinen asiantuntemus oli kiistaton 1920- 1930 luvulle ulottuvan harrastustaan vuoksi. Merkittäviä 1960- luvun esitelmää kerhoilloissa olivat mm. Görtzin hätärahoista, Oulunsalon keskiaikaisista rahoista sekä Venäjän rahan vakauttamisesta 1824- 1844 pidetty esitelmät. Useat esitelmät julkaistiin Numismaatikko-lehdessä vuosina 1965- 1967.

Olen koonnut Rautavaarasta pienen tiivistelmän tämän kirjoitelman loppuun. Sen tiedot on kerätty kerhoarkiston lehtiartikkeleista. Rautavaara vaikuttaa olleen voimakastahtoinen ja suorasanaisten vallankäyttäjä. Erästäkin sihteeriä hän moitti kokouspöytäkirjojen mukaan kirjoitustaidottomaksi, koska tämä ei välittömästi ryhtynyt toteuttamaan Rautavaaran ideoita. Sihteeri itse kirjasi nämä sanat, ja luopui tehtävästä pian sen jälkeen.

Rautavaara ja Mäki- Hirvelä olivat aluksi Numismaatikko- lehden avustajia, ja vuonna 1967 Rautavaara toimi lehden päätoimittajana. Päätoimittajan ura päättyi jotenkin epämääräisesti sisäisiin ristiriitoihin. Kerhon sihteeri K. Närhi kritisoi tapahtumasarjaa tammikuun 1968 kerhokokouksen pöytäkirjassa.

Rautavaaran sotilastausta oli rajavartiossa sekä 1. divisioonan huoltopäällikkönä 1940- luvulla. Eläkkeelle jäätyään vuonna 1953 hän oli toiminut mm. Oulun Säästöpankin toimitusjohtajana. Numismatiikan harrastuksen lisäksi hänet tunnettiin postimerkkeilijänä sekä kaktusten kasvattajana.

Rautavaaran kokoelmissa oli lehtiartikkeleiden mukaan yli 8000 kolikkoa. (Kaleva 14.5.1963). Kokoelman vaativin osa oli erityisesti venäläiset kolikot. Apu- lehdessä julkaistiin vuonna 1966 lehtijuttu Rautavaarasta ja hänen harrastuksestaan. Artikkelissa oli kuvia venäläisistä kolikoista Rautavaaran kokoelmista. Kuvasarjassa esiteltiin Venäjän tsaaritar Anna Ivanovan muotokuvan muutoksia Annan ikääntyessä.

Numismaattisten yhdistysten yhteistyö

Kuten aiemmin kirjoitin, viisi oululaista numismaatikkoa vieraili tammikuussa 1963 Vaasassa ja he esittivät vaasalaisille kutsun saapua Ouluun lapualaisten kera helmikuun 24. päivä. Vierailu toteutui. Todennäköisesti tapaaminen oli ensimmäinen järjestäytyneiden kerhojen kokous Suomessa. Numismaattikkoliiton 30-vuotishistoriikissa³ s. 21, Aimo Linkosalmi pitää kyseisten kerhojen tapaamista vasta vuonna 1965 Numismaattikkoliiton ”alkusoluna”. Mielestäni alkusolun syntyä voi siirtää pari vuotta aiemmaksi. On toki ymmärrettävää, että Linkosalmi ei ole ollut tietoinen vuonna 1963 Oulussa toteutuneesta eikä muistakaan varhaisista tapaamisista, sillä Numismaattikko- lehteä ei ollut vielä tällöin olemassa noteeraamassa tätä tapahtumaa.

Yhteisiä tapaamisia oli paitsi vuonna 1963, myös vuonna 1964. Kokoontumiset oululaisten ja lapualaisten sekä vaasalaisten kanssa keskitettiin vuonna 1965 Kokkolaan, joka oli kaikille puolimatkassa. Kyseisenä vuonna tapaamisia oli kolme, helmi-, huhti- ja syyskuussa. Näissä tilaisuuksissa oli runsaasti rahojen vaihtoa.

Tapaamisiin tulivat myös mukaan Pietarsaaren ja Kokkolan eli Keski-Pohjanmaan kerho. Myös Tampereen kerho oli ajoittain mukana.

JLkka - 9. 11. 1964

NUMISMAATIKOT koolla Lapualla

Yli 30 henkeä saapui sunnuntaina Etelä-Pohjanmaan Numismaattisen Kerhon järjestämään tilaisuuteen, joka pidettiin Lapuan Kerholla. Isäntäkerhon lisäksi oli edustajia Oulun, Vaasan, Tampereen ja Pietarsaaren kerhoista. Tilaisuudessa oli mahdollisuus sekä ostaa että myydä mm. postimerkkejä ja rahoja, ja tämä kaupankäynti olikin vilkasta. Lisäksi oululainen piiripäällikkö Vilho Mäki-Hirvelä, jolla on Suomen suurin yksityinen kokoelma erilaisista sotilaallisista ansiomerkeistä, risteistä ym., esitelmöi saksalaisista rautaristeistä ja niiden ritarikunnista. — Kuvassamme piiripäällikkö Mäki-Hirvelä esittelee kokoelmaansa muille numismaatikoille.

Vuonna 1965, silloin ehkä aktiivisin kerho, Etelä- Pohjanmaan lapualaiset, aloitti Numismaatikko- lehden julkaisemisen. Lehestä muodostui nopeasti numismaatikkoja yhdistävä tekijä. Kuten kirjoitin aiemmin, eversti K. Rautavaara ja V. Mäki- Hirvelä toimivat lehden avustajina. Numismaatikko- lehden alkutaipaleesta voi lukea tarkemmin liiton 30- vuotta juhlakirjasta³.

Vuonna 1966 erään Kokkolan retken kokemusten jälkeen käytiin vilkasta keskustelua Vaasan ja Lapuan ehdotuksesta perustaa laajempi yhdistys, esimerkiksi Pohjois- Suomen Numismaattinen yhdistys. Se voisi toimia eri numismaattisten kerhojen keskusliittona, sillä "SNY kun ei hoida lainkaan maaseutujäseniään". Rautavaara ehdotti uuden perustettavan yhdistyksen voivan toimia Numismaatikko- lehden kustantajana.

Syksyllä 1966 Oulussa hotelli-ravintola Arinassa oli pidetty eri Numismaattisten kerhojen kokous. Numismaatikko- lehti on päätetty ottaa kaikkien yhdistysten jäsenlehdeksi. Juuri tällöin Rautavaara lupautui ko. lehden päätoimittajaksi.

Käytiin keskustelua mahdollisuudesta, että SNY alkaisi Numismaattisten kerhojen yhteyselimeksi. Pöytäkirjamerkintöjen mukaan SNY ei kuitenkaan halunnut alkaa numismaatikkojen liitoksi, mutta se lupautui liittymään Numismaatikkoliittoon, kun se perustetaan.

"NUMISMAATIKKO"

Olemme tällä palstallamme aina tähän päivään asti käsitelleet yksinomaan filatelian alaan kuuluvia asioita, mutta tällä kerralla poikkeamme tältä linjalta ja annamme tilaa eräälle toisellekin keräilyalalle, nimittäin numismaatikolle.

Tähän poikkeamiseen on kaksi eri syytä. Ensiksi, moni postimerkkien keräilijä kerää myös rahoja ja (tai) mitaleitakin. Toiseksi — ehkä tärkeämmäksi aiheeksi katsomme sen, että maamme numismaatikot ovat saaneet oman lehden, jonka nimi on "Numismaatikko".

Lehden ensimmäinen numero ilmestyi jo viime vuoden aikana (30. 6.). Koska emme ole numismaatikkoja — emme ole aikaisemmin saaneet lehteä käsiimme — emme ole voineet siitä aikaisemmin kirjoittaa.

Numismaatikko-lehden tarkoituksena on toimia yhdyssiteenä vanhojen rahojen, mitalien ja kunniamerkkien keräilyä ja tutkimusta harrastavien — siis numismaatikkojen — kesken koko Suomessa. Lehden päätoimittajana on Svante J. Huhtala ja toimitussihteerinä Arvo Aarnio. Muut toimituksen jäsenet: metallirahat: Kaarlo Rautavaara, kunniamerkit: Vilho Mäki-Hirvelä, mitalit: toistaiseksi Vilho Mäki-Hirvelä ja setelit: toistaiseksi avoin. Toimituksen apuna on neuvottelukunta johon kuuluvat: Ville Suokko, Niilo Hauhia, Pentti Mäki, Arvid Sjögren ja Heikki Alasaari.

— "Numismaatikko" ilmestyy neljä kertaa vuodessa ja vuosikerta maksaa koti- ja Pohjoismaihin 7 mk. Lehti painetaan Seinäjoella Ilkan kirjapainossa hyvälle painopaperille kokoon B 5. Lehden osoite: Numismaatikko Lapua 3. Tilausmaksut postisiirtotilille n:o 144825.

Numismaatikko-lehden ilmestymistä tervehtivät varmasti ilolla kaikki maamme numismaatikot. Heiltä on tähän asti puuttunut tämän tapainen yhteys. Etelä-Pohjanmaan Numismaattisen Kerhon piiristä lähtenyt aloite on rohkea. Me filatelitit haluamme toivottaa "Numismaatikolle" parhainta menestystä — ennenkaikkea paljon uusia tilaajia ja toimituskunnalle onnea tässä rohkeassa yrityksessä.

OULUN NUMISMAATTINEN ker-
ho ry kokouksessa 13. 10. -70 klo
19.00 Suomalaisella Klubilla käsi-
tellään kerhon liittyminen Suo-
men Numismaatikkoliitto ry:hyn.
Läsnäolo tärkeä.

Johtokunta

Kaleva 7.10.70

Liiton perustaminen siirtyi kuitenkin useista syistä johtuen vuoteen 1970. Oulun kerho liittyi Numismaatikkoliittoon vasta keväällä 1971. Eräänä syynä myöhäiselle liittymiselle oli Rautavaaran vastustus.

Henkilövaihdoksia

Alpo Kamula toimi puheenjohtajana vuoden 1965 vuosikokoukseen, jonka jälkeen Vilho Mäki- Hirvelä siirtyi kerhon puheenjohtajaksi. Hän jatkoi siinä tehtävässä vuoden 1967 loppuun. Vuonna 1968 hän ei ollut enää kovinkaan aktiivinen kerhon vastuutehtävissä. Mielenkiinto oli jo siirtynyt muihin haasteisiin; kunniamerkkien ja sotilaspukujen keräilyyn.

OULU 28.4.1968

□ Tällöisen telineessä olevan suurennuslinssin avulla on esimerkiksi kätevää puhdistaa rahoja, sanoo Oulun Numismaattisen kerhon puheenjohtaja Kalervo Närhi.

Kalervo Närhi

Suomen Pankin virkamies Kalervo Närhi oli tehnyt suhteellisen näkymätöntä taustatyötä kerhon hyväksi kerhon sihteerinä vuodesta 1962 vuoteen 1968. Kerhon kuukausikokousten pöytäkirjat on laadittu erinomaisesti. Hyvin kootun leikekirjan avulla tämänkin esitelmän sisältö on saanut enemmän sisältöä ja mielenkiintoa

kuvien muodossa. Erityisesti pöytäkirjojen avulla voi hahmottaa melko hyvin, mitä kerhossa tapahtui. Rivien välistä voi lukea paljon enemmänkin. Vuonna 1968 kamreeri Närhi valittiin kerhon puheenjohtajaksi. Hän toimi tässä tehtävässä vuoteen 1976.

Vuonna 1970 kerhon sihteeriksi valittiin Närhen jälkeen pankinjohtaja Kari Reponen. Hänen tarinansa kuuluu sitten seuraavalle vuosikymmenelle. Siinä yhteydessä kirjoittanen hänestä enemmän.

Ville Karvonen

Kerhoillassa tammikuussa 2012 Ville Karvonen muisteli seuraavasti. Hän tutustui Vilho Mäki – Hirvelään silloin kun tämä kävi haastattelemassa hänen isäänsä, joka oli ollut jääkärinä Saksassa vuonna 1917. Mäki- Hirvelä oli halunnut kuulla yksityiskohtaisia tarinoita jääkärien matkasta. Mäki- Hirvelä oli puolestaan värvännyt Ville Karvosen nuorena miehenä tulemaan tutustumaan numismaatikkojen kerhoiltaan. Kerhoiltaan pääsi käymään, mutta jäseneksi hyväksymiseen vaadittiin kahden luotettavan vanhan jäsenen takaus.

Ville koki, että hänen tehtävänsä oli hankkia ostettavaa vanhoille keräilijöille. Niinpä hän sai hankittua muun muassa useita pennejä vuodelta 1864, jotka hän myi vähitellen eteenpäin. Kamreeri Närheltä hän sai luvan etsiä Suomen pankin holveista harvinaisia s- kirjaimella varustettuja 200 mk: n kolikoita vuodelta 1958. Niitä löytyi tunnissa keskimäärin kaksi.

Ville Karvonen valittiin vuonna 1964 kerhon rahastonhoitajaksi, mutta hän luopui tehtävästä Rovaniemelle muuton vuoksi. Television näkyvyysalue oli laajentunut Rovaniemelle saakka ja Ville siirsi televisiokaupan sinne. Kun televisiokauppa hiljeni, Ville palasi Ouluun vuonna 1967². Varainhoitajan tehtävät olivat siirtyneet tällä välin Eero Lukkarilalle.

Villen muistojen mukaan Rautavaara puolestaan oli pukeutuneena lähes poikkeuksetta kerhokokouksissa everstin sotilaspukuun, jossa oli punaiset kauluslaatat.

Palkitsemisia

Oulun Numismaattinen kerho ei palkinnut ketään 1960- luvulla. Se sijaan 1960-luvun keskeiset vaikuttajahenkilöt palkittiin myöhemmin. Kaarlo Rautavaara nimettiin kerhon kunniajäseneksi vuonna 1972. Kalervo Närhelle myönnettiin sama arvonimi vuonna 1978. Vilho Mäki- Hirvelä puolestaan nimitettiin kerhon kunniajäseneksi vuonna 1998.

Kerhon kirjasto

Vuonna 1965 Kerholle perustettiin oma kirjasto. Kirjastossa oli 9 kirjaa vuonna 1966. Ne olivat seuraavat:

Kerhon kirjastossa oli vuoden lopussa seuraavat 9 kirjaa:

1. An outline of ancient Greek coins.
 2. Erklärung der Abkürzungen auf Münzen der neueren Zeit, des Mittelalters und des Altertums.
 3. Roman silver coins I-II.
 4. Russian gold coins
 5. Standard catalogue of British coins.
 6. The milled coinage of England
 7. Germanic Goinages
 8. Gold coins of the World
 9. Moneti pribaltiki
- sekä "Numismaatikko"-lehden numerot 1-3 vuodelta 1965.

Kerholle hankittiin oma leimasin, jolla kirjat leimattiin. Leimasin on kadonnut matkansa varrella ennen vuotta 1994. Alla olevassa kuvassa on kerhon ensimmäisen leimasimen jälki vuodelta 1965.

Oulun Numismaattinen Kerho r.y.

MERKITTÄVIÄ HENKILÖITÄ KERHON ENSIMMÄISILTÄ 10 VUODELTA

Kerhon puheenjohtajat vuosina 1962- 1971

Alpo Kamula 1962- 1964

Vilho Mäki- Hirvelä 1965- 1967

Kalervo Närhi 1968-

Kerhon sihteerit vuosina 1962- 1971

Kalervo Närhi 1962- 1967

Veikko Hulkko 1968- 1969

Kari Reponen 1970-

Kerhon varapuheenjohtajat vuosina 1962- 1971

Vilho Mäki- Hirvelä 1962- 1964

Alpo Kamula 1965- 1967

Arvo Rounaja 1968- 1969

Alpo Kamula 1970

Arvi Palko 1971-

Kerhon varainhoitajat vuosina 1962- 1971

Lauri Salo 1962- 1963

Ville Karvonen 1964

Eero Lukkarila 1965-

JÄSENMÄÄRÄN KEHITYS

jäsenmäärä	12	20	22	24	28	31	34	40	46	56
vuosi	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971

Jäsenmäärä nousi hitaasti, mutta varmasti vuosi vuodelta. Koska kerho oli suljettu yhdistys, jäseneksi liittyminen ja toimintaan mukaan pääseminen ei ollut helppoa. Vaikka kerho oli paljon julkisuudessa, niin jäseneksi pääsi vain suosittelijoiden avustuksella. Lisäksi kerhokokous hyväksyi erikseen jäsenehdokkaat.

- synt. Helsinki 1898
- Kadettikoulu 1929- 1931
- rajavartiosto

- Sodissa tärkeissä huoltotehtävissä
- 1944- 1949 1D:n intendentti ja huoltopäällikkö
- eläkkeelle armeijan palveluksesta 1953
- Oulun Säästöpankin toimitusjohtaja 1953- 1955
- Kasvatti kaktuksia
- Keräsi postimerkkejä ja rahoja
- Kirjoituksia Numismaatikkolehdestä:

1/-65 Venäjän rahan vakauttaminen v.1824- 1844 Syyt ja suoritus

2/-65 Venäjän rahan vakauttaminen v.1824- 1844 Syyt ja suoritus II

3/-65 Talteenottaja-kerääjä-numismaatikko

1/-66 Metallirahojen kuntoluokittelu

1/-66 Käsiteselvittelyä

1/-66 Hyvä ja suositeltava kirja"[Harris:A Guide Book of Modern European Coins]

2/-66 Rahojen ajoittamisesta ja lukujen merkitsemisestä

rahoihin

3/-66 Aidot ja epäaidot rahat

3/-66 "Metallirahojen arvoluokittelu

4/-66 Rahojen tunnukset propagandan välineenä I

4/-66 Grammarahat ja kirjoitetut luvut

4/-66 Onko rahakokoelma sijoitus?

4/-66 Afanasii Holmogorilaisen ”opintomatkat” Ruotsi- Suomessa 1700-1722

1/-67 Rahojen tunnukset propagandan välineenä II

1/-67 Rurik ja Rurikin suku

1/-67 Stereoskooppinen varianttien hakulaite

1/-67 useita pienempiä artikkeleja

2/-67 Rahojen tunnukset propagandan välineenä III

2/-67 useita pienempiä artikkeleja

3/-67 Rahojen tunnukset propagandan välineenä IV

4/-67 Suomen omat metallirahat tyypit, muunnokset ja poikkeamat

1/-67 useita pienempiä artikkeleja

LÄHTEET:

- 1) ONK:n arkisto
- 2) Ville Karvosen haastattelu
- 3) Raha kertoo ja kiehtoo, Suomen Numismaatikkoliitto 30 vuotta
- 4) Lassi Kaipainen, Tutustumisen arvoisia kohteita 1. - Pohjoismaiden suurin uniformu- ja kunniamerkkigalleria Uniformia. Numismaatikko 4/1991
- 5) Muut Lassi Kaipaisen kirjoitukset
- 6) Iltalehti 19. 5.1995
- 7) Antti Matikkala: Viho Mäki- Hirvelä, bibliografia 9.1.1996